

קמז

בענין איסור היציאה מא"י לחו"ל

(הערות לס' שדי חמד)

אות א' מערכת א"י. כתב, דמותר לצאת מא"י לחו"ל להשתטח על קברי הצדיקים, מצד שהיא מצוה רבה. ולע"ד צ"ע טובא. דנהי שמצינו בכלב שהשתטח על קברי אבות, וכיו"ב בכ"מ בגמ', אבל ודאי לענין מצוה היש פנים לומר דעל כל קברי הצדיקים שבעולם מצוה להשתטח. זה לא ניתן להאמר כלל. א"כ הלא רבו מאד קדושים וטהורים, ועיקר הקדושה של הצדיקים הראשונים, למי כל חמדת ישראל, הלא הוא באה"ק, ולמה לן לאהדורי דוקא על קברי חו"ל. והלא גם בת"ת ס"ל לר"י (ע"ז י"ג) בד"א כשאנו מוצא ללמוד, אבל כשמוצא, אסור, ולא איפסיקא כותי כ"א מטעם שלא מן הכל אדם זוכה, ופשוט הדבר שאין זה שייך לענין ההשתטחות אקברי צדיקים, דלא שייך כ"א ברבו שלמד ממנו ורואה בו סי' ברכה, או אולי מזה דוקא יזכה ולא מאחר. אבל לזכות השתטחות על קברי צדיקים מנ"ל לחלק בין צדיק לצדיק, ומכש"כ שצדיקים שבא"י הלא המה הגבורים אשר מעולם שאין דוגמתם, ואיך יתכן לומר שתהי' מצוה לצאת עבור זה לחו"ל.

ועל עיקר המצוה לא ידענא, דמצינו רק שהיא תועלת, שע"כ הצדיקים מבקשים עליו רחמים, אבל מצוה מנ"ל. ואולי כיון שהקב"ה מתאוה לתפלתן של צדיקים (יבמות ס"ד), א"כ זהו גופו מצוה שיגרום לצדיקים שירבו בתפילה לעשות רצון השי"ת, וק"ו שהרי גדולים צדיקים במיתתם (חולין ז'). ועפ"ז אולי י"ל שעל קברי אבותיו ורבותיו, אף שהם קטנים במעלה נגד צדיקי אה"ק הקבורים שם, מ"מ אולי מתוך דקריבא דעתייהו יותר לגבי', כדאשכחנא ג"כ בהשתדלות אקברי' דרב חייא: מתניא דמר מתנינא (ב"מ פ"ה), א"כ יותר ירבו בתפילה, נמצא שיש בזה מצוה יותר

גדולה. מ"מ אין הדבר ברור כלל לע"ד לומר, שלא תספיק אהבת אבות העולם ישי חברו, עד שנצרך לצאת ע"ז מא"י לחו"ל. ומה טובו דברי הגאון המחבר שליט"א, דבת"ח, דמתבטל מת"ח, המניעה טובה, והכל לשם שמים.

ס"ק ב'. כ' לענין הא דמותר לצאת לחו"ל כדי לישא אשה, אם הוא דוקא כשאנו מוצא כלל או אפי' אינו מוצא הטובה בעיניו. והמחבר שליט"א הביא רא"י מס"ס ר"מ ביו"ד, דא"צ לשמוע לאביו בענין לקחת אשה הישרה בעיניו, אם אביו מצוהו שלא לקחתה, וערך ע"ז עוד דין ק"ו, דישיבת א"י י"ל דנדחית מפני כבוד אב, וק"ו דנדחית מפני לישא אשה הישרה בעיניו, שהרי כבוד אב נדחה מפני, ולע"ד אי משום הא לא אירא ולא רא"י היא כלל, דהמעין בדברי מהרי"ק שורש קס"ו יראה, והני טעמי שהוכיח שם האי דינא אינם מטעם דמצות כבוד אב נדחית כ"א מצד שכבוד אב קי"ל משל אב ולא משל בן, וכאן דומה לשל בן, כיון די"ל צערא דגופא, א"כ ודאי מצות ישיבת א"י אינה נדחית מפני צערא דגופא, כדחז"ל (כתובות קי"א) ע"פ ובל יאמר שכן חליתי העם היושב בה נשוא עוון, ושלש מתנות טובות נתן הקב"ה לישראל וכולן לא נתנו אלא ע"י יסורין (ברכות ה'), א"כ מה"ט אין לדמות מצות ישיבת א"י לכבוד אב ואם, ואידך טעמא כ' מהרי"ק שם, דכבוד אב אינו כ"א בדבר דשייך בו אביו שנהנה מזה, פשיטא דלא שייך בישיבת א"י, דשייך ככל המצות לפי חומר שלה. ואידך טעמא הוא משום דהוי כלעבור ע"ד תורה, דאסור לקדש את האשה עד שיראנה, אלא שהתירו משום שלא יקדמנה אחר, הנה ודאי גם מהרי"ק ז"ל עצמו לא קרא הא מילתא כ"א נדנוד עבירה, אלא שלענין כבוד אב די אפי' נדנוד עבירה להדחות, ותתם טעמא אחרינא איכא, שהרי אתה ואביך חייבין בכבודי, ואפי' אמר לו אביו לעבור על מצוה קלה דדברי סופרים, אין לשמוע לו, אע"ג דהא כבוד אב